

ระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี¹

The kinship term system of Northern Khmer in Mueang, Suphanburi province

Received: April 4, 2020; Revised: May 14, 2020; Accepted: June 29, 2020

ฤทัยวรรณ ปานชา²

Ruthaiwan Pancha

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย และความหมายของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis) รวมทั้งเพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย โดยเก็บข้อมูลคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษากลุ่มชาติพันธุ์เขมร บ้านสามทอง หมู่ที่ 1 ตำบลลี้จัน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 6 คน แบ่งเป็นผู้บอกภาษาเพศชาย 3 คน เพศหญิง 3 คน

ผลการวิจัยพบว่าภาษาเขมรถิ่นไทยมีจำนวนคำเรียกญาติทั้งหมด จำนวน 26 คำ แบ่งเป็นคำเรียกญาติคำเดี่ยว 13 คำ และคำประสม 13 คำ โดยความหมายของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 6 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ, สายเลือด, เพศ, อายุ, การแต่งงาน และการแต่งงานใหม่

วัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย มี 5 ประการ ได้แก่ การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส การเน้นญาติที่สัมพันธ์กันทางสายเลือด การให้ความสำคัญกับญาติสายตรง การให้ความสำคัญกับญาติฝ่ายพ่อกับฝ่ายแม่และฝ่ายสามีกับฝ่ายภรรยาเท่าเทียมกัน และการให้ความสำคัญกับเพศชายและหญิงเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: คำเรียกญาติ, ภาษาเขมรถิ่นไทย

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (Institute for Research and Development, Sunandha Rajabhat University) e-mail: daosky_rpstar@hotmail.com

Abstract

This research aims to analyze the characteristics and the meaning of kinship terms of Khmer dialect in Thailand with component analysis methods including to study the culture that is reflected from the kinship system in Khmer dialect in Thailand. The researcher collected the kinship information from Khmer dialect spoken in Thailand Based on the interview with the 6 Khmer ethnic language informants divided into 3 male and 3 female informants, Ban Samthong, Moo 1, Taling Chan Subdistrict, Mueang District, Suphan Buri Province.

The results of the study showed that the Khmer dialect in Thailand has a total of 26 kinship terms, 13 terms are single words and 13 terms are compound words. The meaning of the kinship terms were classified by the 6 different dimensions: Generation, Linearity, Sex, Age, Marriage and Remarriage.

The culture reflected in the kinship system in Khmer dialect in Thailand consist of 5 reasons: The importance of the senior system, Emphasis on genetic relatedness, Giving priority to a direct descendent, Giving equal importance to maternal, paternal, husbands and wives relatives and Giving equal importance to male and female relatives.

Keywords: Kinship terms, Khmer dialect in Thailand

บทนำ

มนุษย์อยู่รวมกันเป็นสังคม จึงจำเป็นต้องมี “ภาษา” เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน “คำเรียกญาติ” เป็นส่วนหนึ่งของภาษาที่ใช้กันในระบบเครือญาติอันเป็นกลุ่มสังคมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ดังที่ ประสิทธิ์ สวาสดีญาติ (2535 : 89) กล่าวว่าทุกวัฒนธรรมจะมีชุดคำที่บ่งชี้ความเป็นญาติในแต่ละสถานภาพ เรียกว่า คำเรียกญาติ (Kinship terms) และบรรดาคำศัพท์ที่เกี่ยวกับเครือญาติรวมกันเรียกว่า “ระบบคำเรียกญาติ” (System of Kinship terminology) คำเรียกญาติเป็นคำที่เจ้าของภาษากำหนดขึ้นเพื่อใช้เรียกผู้ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแต่ละภาษามีปัจจัยในการกำหนดไม่เหมือนกัน บางภาษาใช้อายุ บางภาษาใช้เพศ บางภาษาใช้การสืบเชื้อสาย และบางภาษาอาจใช้เกณฑ์รวมกัน ทำให้แต่ละภาษามีระบบคำเรียกญาติต่างกัน การศึกษาระบบคำเรียกญาติดังกล่าว ก็คือ การวิเคราะห์ความหมายของคำในภาษา เพื่อเข้าถึงระบบความคิดของผู้พูดภาษานั้น แนวทางเช่นนี้ทำให้ได้ข้อเท็จจริงทางวัฒนธรรมโดยผ่านมุมมองของเจ้าของภาษาเอง ซึ่งนักภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์มักใช้แนวทางการศึกษานี้เรียกว่า การศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethno semantics) เป็นการศึกษาภาษาของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อให้เข้าใจระบบความคิดและค่านิยมของชนกลุ่มนั้นๆ ด้วยเชื่อว่าภาษาเป็นเครื่องสะท้อนความรู้สึกนึกคิดและ

การมองโลกของผู้พูดได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จากมุมมองของคนในกลุ่มชาติพันธุ์นั่นเอง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า “อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์” จึงเป็นแนวทางหนึ่ง ที่สามารถนำมาศึกษาระบบคำเรียกญาติ เพื่อให้เห็นสภาพสังคมของกลุ่มชนต่าง ๆ ได้ ในประเทศไทยมีผู้ใช้ภาษาแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆ เช่น ถิ่นที่อยู่อาศัย ได้แก่ ถิ่นอีสาน ถิ่นเหนือ ถิ่นกลาง และถิ่นใต้ รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่อพยพโยกย้ายถิ่นฐานจากประเทศต่างๆ ได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยโดยเฉพาะ “ชาวกัมพูชา” ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ดังพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ 1 ของเจ้าพระยาทิพากรวรรค์ (2503:34) สรุปล่าว่า สมัยกรุงธนบุรี พระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดเกล้าฯ ให้ครอบครัวเขมรตั้งบ้านเรือนที่จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสุพรรณบุรี คือตำบลลี้ชั้น อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรีนั่นเอง

สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ (2557 : 187-190) กล่าวว่า ชุมชนภาษาเขมรในจังหวัดสุพรรณบุรี มี 7 หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านที่ใช้ภาษาเขมรร่วมกับภาษาไทยระดับที่ 2 (ทข.2) ได้แก่หมู่ที่ 1,4,5,6 ตำบลบ้านโพธิ์ หมู่ที่ 1,2 ตำบลลี้ชั้น อำเภอเมืองสุพรรณบุรีและหมู่ที่ 7 ตำบลไร่รอด อำเภอดอนเจดีย์ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ (สุรสิทธิ์ วิหคมาตย์และคณะ : 2533, 1-2) ซึ่งได้รวบรวมและสืบค้นประวัติของ “ต้นตระกูลบ้านสามทอง” ไว้ว่า ตระกูลนี้ได้อพยพมาจากประเทศเขมรประมาณต้นแผ่นดินรัตนโกสินทร์ ได้มีชาวเขมรสามพี่น้องตระกูลหนึ่ง มีตาส ตาสุข และยายมา ได้รวบรวมลูกหลานอพยพจากเมืองพระตะบอง การอพยพได้ระหกระเหินป่าดงพงไพร มาถึงเมืองสุพรรณขณะนั้น เจ้าเมืองสุพรรณรู้ข่าวการอพยพของสามพี่น้องและลูกหลาน จึงจัดให้กรมการเมืองนำมาพำนักอยู่ที่ลำน้ำท่าว่า โดยสถานที่ตรงนั้นมีบุคคลผู้หนึ่งเป็นชาวเขมร ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของเจ้าเมืองสุพรรณ เพราะบุคคลผู้นี้มีความรู้พิธีกรรมทางไสยศาสตร์ชื่อเถรทอง เมื่อคณะอพยพชุดนี้เดินทางมาถึงจึงได้ลากวางป่าพง สร้างบ้านตั้งหลักแหล่งทำมาหากินโดยสุจริตธรรม จนเป็นที่นิยมยกย่องของเจ้าเมืองสุพรรณ ต่อมาก็ได้บูรณะวัดขึ้นโดยสามพี่น้องด้วยการรวบรวมกำลังทรัพย์ ที่ติดตัวมาจากเมืองเขมรจนสำเร็จ เนื่องจากขบวนอพยพครั้งนี้ได้มีพระภิกษุร่วมมาด้วยรูปหนึ่ง ชื่อหลวงตาทอง จากการที่ท่านเป็นผู้เคร่งครัดในทางปฏิบัติคั่นละธรรมา จึงพร้อมใจกันนิมนต์ให้ท่านเป็นหัวหน้าปกครองดูแลวัด ต่อมาชาวบ้านใกล้เคียงทั่วไปพากันเรียกว่า “บ้านสามทอง” ซึ่งหมายถึงบุคคลสามพี่น้อง ที่เป็นต้นตระกูลดังกล่าว ส่วนคำว่าทองนั้นหมายถึง เถรทอง หลวงตาทอง นางสาวทอง มา ตามประวัติที่กล่าวมานี้ คณะผู้รวบรวมจัดทำหนังสือนี้ได้มาโดยการสอบถาม คนแก่ คนเฒ่าในบ้านนี้ และได้ไปศึกษา สอบถาม จากท่านผู้รู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดสุพรรณบุรี ทุกท่านมีความเห็นตรงกัน ซึ่งสถานที่ตั้งของบ้านสามทอง ดังที่กล่าวมานี้ ปัจจุบันก็คือ หมู่บ้านของคนไทยเชื้อสายเขมรในตำบลลี้ชั้น อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ใช้ภาษาเขมรหรือภาษาเขมรถิ่นไทย เป็นระดับที่ 2 (ทข.2) หรือใช้ภาษาเขมรร่วมกับภาษาไทย โดยใช้ภาษาเขมรประมาณร้อยละ 40 ของหน่วยอรรถทั้งหมด จากข้อมูลในแผนที่ภาษาศาสตร์ จังหวัดสุพรรณบุรี (สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ : 2557, 189)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าชาวกัมพูชาที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย กระจายไปอยู่ตำบลต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี แต่สถานที่แรกที่ต้นตระกูลเขมรมาตั้งถิ่นฐานอยู่นั้นคือบ้านสามทอง ตำบลลี้ชั้น

อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ในปัจจุบัน ชาวกำพูชาที่อพยพมานั้นตั้งถิ่นฐานอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี จนเกิดเป็นชื่อบ้านนามเมืองตามต้นตระกูลเขมรที่อพยพมา ว่าบ้านสามทอง ปัจจุบันมีลูกหลานสืบทอด และได้กระจายไปอยู่ตำบลต่าง ๆ ในอำเภอเมือง และอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี และยังมีการรักษาภาษาและวัฒนธรรมไว้เป็นอย่างดี การศึกษาคำเรียกญาติของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยจึงมีความน่าสนใจ และการศึกษาคำเรียกญาติจะทำให้เห็นโครงสร้างทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกญาติ คือ “การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติ ในภาษาไทยและภาษาเมียน (เย้า)” (จตุพร โดมไพโรวัลย์, 2555) “คำเรียกญาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช” (เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ, 2542) และ บทความเรื่อง “การเปรียบเทียบคำเรียกเครือญาติในภาษาไทยและภาษาจีนแต้จิ๋ว” (อมรชัย คหกิจโกศล, 2548) จากงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งหมดยังไม่มีผู้ศึกษาคำเรียกญาติใน ภาษาเขมรถิ่นไทย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย ที่ชุมชน บ้านสามทอง หมู่ที่ 1 ตำบลลิ่งชัน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ เพื่อให้เข้าใจระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย และวัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาตินั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย และความหมายของคำเรียกญาติ ในภาษาเขมรถิ่นไทย ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis)
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะประเด็นความหมายของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยที่ได้จากการ สัมภาษณ์ผู้บอกภาษากลุ่มชาติพันธุ์เขมร ชุมชนบ้านสามทอง หมู่ที่ 1 ตำบลลิ่งชัน อำเภอเมือง จังหวัด สุพรรณบุรี จำนวน 6 คน เป็นเพศชาย 3 คน และเป็นเพศหญิง 3 คน อายุ 50 ปีขึ้นไป ไม่มีข้อบกพร่อง ของอวัยวะในการออกเสียง รวมจำนวน 31 คำ ผู้วิจัยบันทึกคำเรียกญาติเหล่านั้นด้วย “สัทอักษร” (Phonetic Alphabet) แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในคำเรียกญาติภาษาเขมรถิ่นไทย เพื่อให้เป็นสากลและสามารถบันทึกระบบเสียงคำเรียกญาติ ในภาษาเขมรถิ่นไทย ได้ทุกคำ และใช้อักษร ย่อภาษาอังกฤษในการอธิบายความหมายของคำเรียกญาตินั้น ดังนี้

Fa	มาจาก	Father	หมายถึง	พ่อ
Mo	มาจาก	Mother	หมายถึง	แม่
So	มาจาก	Son	หมายถึง	ลูกชาย
Da	มาจาก	Daughter	หมายถึง	ลูกสาว
Br (o)	มาจาก	Brother (older)	หมายถึง	พี่ชาย
Br (y)	มาจาก	Brother (younger)	หมายถึง	น้องชาย

Si (o)	มาจาก	Sister (older)	หมายถึง	พี่สาว
Si (y)	มาจาก	Sister (younger)	หมายถึง	น้องสาว
Hu	มาจาก	Husband	หมายถึง	สามี
Wi	มาจาก	Wife	หมายถึง	ภรรยา
Ne	มาจาก	New	หมายถึง	ใหม่ (แต่งงานใหม่)

การอ่านความหมายของคำเรียกญาติในงานวิจัยนี้ จะแบ่งเป็น 3 กรณี คือ

กรณีที่ 1 อักษรย่อ 1 ตัว อ่านตามความหมายที่ระบุไว้ด้านบน เช่น Fa หมายถึง พ่อ

กรณีที่ 2 อักษรย่อ 2 ตัว ให้อ่านจากข้างหลังมาข้างหน้า โดยอ่านความหมายของตัวอักษรย่อตัวหลังแล้วเติมคำว่า “ของ” ระหว่างอักษรย่อแล้วจึงตามด้วยอักษรย่อตัวหน้าเช่น FaMo หมายถึง แม่ของพ่อ

กรณีที่ 3 อักษรย่อ 3 ตัวขึ้นไป ให้แปลอักษรย่อ 2 ตัวแรกหรือ 3 ตัวแรก เป็นคำเรียกญาติก่อน เช่น FaFaMo อักษรย่อ 2 ตัวแรกคือ FaFa หมายถึง พ่อของพ่อ แทนด้วยคำเรียกญาติคือ “ปู่” แล้วจึงอ่านจากข้างหลังมาข้างหน้า โดยการอ่านความหมายของอักษรย่อตัวหลังแล้วเติมคำว่า “ของ” ระหว่างอักษรย่อแล้วจึงตามด้วยคำเรียกญาติที่กำหนดไว้ คือ FaFaMo หมายถึง แม่ของปู่

นิยามศัพท์เฉพาะ

คำเรียกญาติ หมายถึง คำที่ใช้อ้างอิงถึงญาติของตนเองในฐานะบุคคลที่ 3 ซึ่งอาจเป็นคำเดียวกันหรือคนละคำกับคำที่ใช้เรียกขานญาติผู้นั้นก็ได้

ภาษาเขมรถิ่นไทย หมายถึง ภาษาที่กลุ่มชาติพันธุ์เขมรใช้พูดสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ซึ่งภาษาเขมรถิ่นไทยในงานวิจัยนี้ หมายถึง ภาษาเขมรที่ใช้เฉพาะชุมชนบ้านสามทอง ตำบลลิ้นจี่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

มิติแห่งความแตกต่าง หมายถึง องค์ประกอบทางความหมายที่ทำให้คำแตกต่างกัน เช่น รุ่นอายุ ฝ่ายพ่อหรือแม่ สายเลือด เพศ อายุ การแต่งงาน เพศของผู้พูด เป็นต้น

อรรถลักษณะ หมายถึง ส่วนความหมายย่อยของคำ มี 2 ประเภท คือ อรรถลักษณะที่เป็นทวิลักษณ์ (Binary Features) จะแสดงเป็นบวกหรือลบ เช่น เพศที่ 2 อรรถลักษณะย่อย คือ [+ชาย] หมายถึง เป็นผู้ชายและ [-ชาย] หมายถึง เป็นผู้หญิง และอรรถลักษณะแบบพรรณนา เช่น รุ่นอายุจะรวมอรรถลักษณะย่อยด้วยตัวเลข ได้แก่ [รุ่น+1] หมายถึง รุ่นอายุที่สูงกว่าตัวเลข 1 รุ่น [รุ่น0] หมายถึง รุ่นอายุเดียวกับตัวเอง รุ่น [รุ่น-1] หมายถึง รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 1 รุ่น เป็นต้น

ในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการนำเสนอเป็น 5 ประเด็น คือ

1. ลักษณะของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย
2. ความหมายแก่นของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย
3. มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย
4. ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย แสดงโดยอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ
5. วัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย

1. ลักษณะของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย

จากข้อมูลคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย จำนวน 26 คำ ผู้วิจัยพบว่าสามารถแบ่งคำเรียกญาติตามลักษณะโครงสร้างคำได้ 2 ประเภท คือ คำเรียกญาติที่เป็นคำเดี่ยว (Single Word) และคำเรียกญาติที่เป็นคำประสม (Compound Word) แต่ละประเภทคิดเป็นร้อยละได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย จำแนกตามลักษณะของคำเรียกญาติ

ลักษณะคำเรียกญาติ	จำนวน (คำ)	ร้อยละ
คำเดี่ยว (Single Word)	13	50
คำประสม (Compound Word)	13	50
รวม	26	100

1.1 คำเรียกญาติที่เป็นคำเดี่ยว (Single Word) จากข้อมูลคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย จำนวน 26 คำ พบว่ามีคำเรียกญาติที่เป็นคำเดี่ยว 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 50 เช่น

ʔoow puk หมายถึง พ่อ

mnaaj หมายถึง แม่

1.2 คำเรียกญาติที่เป็นคำประสม (Compound Word) จากข้อมูลคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยจำนวน 26 คำ พบว่า คำเรียกญาติที่เป็นคำประสมจำนวน 13 คำ หรือคิดเป็นร้อยละ 50 คำ เช่น

mnaaj kmeek หมายถึง แม่สามี, แม่ภรรยา

pʔoon t^hlaj หมายถึง น้องสะใภ้, น้องเขย

2. ความหมายแก่นของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย

จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษากลุ่มชาติพันธุ์เขมร บ้านสามทอง หมู่ที่ 1 ตำบลดงช้าง อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ามีคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย จำนวน 26 คำ แต่ละคำสามารถใช้อ้างถึงบุคคลที่เป็นญาติ ดังต่อไปนี้

คำเรียกญาติ

ความหมาย

1. ʔoow puk	Fa
2. mnaaj	Mo
3. t ^h om	FaBr(o), FaSi(o), MoBr(o), MoSi(o)
4. miiŋ	FaBr(y), FaSi(y), MoBr(y), MoSi(y)
5. taa	FaFa, MoFa, FaFaBr(o), FaFaBr(y), FaMoBr(o), FaMoBr(y),
MoFrBr(o), MoFrBr(y), MoMoBr(o), MoMoBr(y), FaFaSi(o)Hu,
FaMoSi(o)Hu, FaFaSi(y)Hu, FaMoSi(y)Hu, MoFaSi(o)Hu,
MoFaSi(y)Hu, MoMoSi(o)Hu, MoMoSi(y)Hu, HuFaFa, HuMoFa,
WiFaFa, WiMoFa
6. jəəj	FoMo, MoMo, FaFaSi(o), FaFaSi(y), FaMoSi(o), FaMoSi(y),
MoFaSi(o), MoFaSi(y), MoMoSi(o), MoMoSi(y), FaMoBr(o)Wi,
FaMoBr(y)Wi, FaFaBr(o)Wi, FaFaBr(y)Wi, MoFaBr(o)Wi,
MoFaBr(y)Wi, MoMoBr(o)Wi, MoMoBr(y)Wi, HuFama, HuMoMo, WiFaMo,
WiMoMo
7. taa cuuət	FaFaFa, FaMoFa, MoMoFa, MoFaFa, FaFaFaBr(o), FaFaFaBr(y),
FaFaMoBr(o), FaFaMoBr(y), FaMoFrBr(o), FaMoFrBr(y),
FaMoMoBr(o),
FaMoMoBr(y), MoMoFaBr(o), MoMoFaBr(y), MoMoMoBr(o),
MoMoMoBr(y), MoFaFaBr(o), MoFaFaBr(y), MoFaMoBr(o),
MoFaMoBr(y), FaFaFaFa, FaFaMoFa, FaMoFaFa, FaMoMoFa,
MoMoFaFa, MoMoMoFa, MoFaFaFa, MoFaMoFa
8. jəəj cuuət	FaFaMo, FaMoMo, MoMoMo, MoFaMo, FaFaFaSi(o), FaFaFaSi(y),
FaFaMoSi(o), FaFaMoSi(y), FaMoFaSi(o), FaMoFaSi(y),
FaMoMoSi(o),
FaMoMoSi(y), MoMoFaSi(o), MoMoFaSi(y), MoMoMoSi(o),
MoMoMoSi(y), MoFaFaSi(o), MoFaFaSi(y), MoFaMoSi(o),
MoFaMoSi(y),
FaFaFaMo, FaFaMoMo, FaMoFaMo, FaMoMoMo, MoMoFaMo,
MoMoMoMo, MoFaFaMo, MoFaMoMo
9. bəəŋ	Br(o), Si(o)

10. pʔoon	Br(y), Si(y)
11. koon	So, Da
12. caw	SoSo, DaSo, SoSoSo, SoDaSo, DaSoSo, DaDaSo, SoSoSoSo, DaSoSoSo, SoDaSoSo, DaDaSoSo, SoSoDaSo, DaSoDaSo, SoDaDaSo, DaDaSoSo, SoSoDa, SoDaDa, DaSoDa, DaDaDa, SoDaDaDa, DaDaDaDa, SoSoSoDa, DaSoSoDa, SoDaSoDa, DaDaSoDa, SoSoDaDa, DaSoDaDa
13. kmuuəj	Br(o)So, Br(y)So, Si(o) So, Si(y) So, Br(o)Da, Br(y)Da, Si(o)Da, Si(y)Da
14. pdəj	Hu
15. prɔɔpən	Wi
16. ʔoow puk kmeek	HuFa, WiFa
17. mnaaj kmeek	HuMo, WiMo
18. koon psaa	SoWi, DaHu
19. bɔɔŋ tʰlaj	Br(o) Wi, Si(o)Hu
20. pʔoon tʰlaj	Br(y) Wi, Si(y)Hu
21. caw tʰlaj	SoSiWi, SoDaHu, DaSoWi, DaDaHu
22. tʰom tʰlaj	FaBr(o) Wi, FaSi(o)Hu, MoBr(o)Wi, MoSi(o)Hu
23. miinŋ tʰlaj	FaBr(y) Wi, FaSi(y)Hu, MoBr(y)Wi, MoSi(y)Hu
24. ʔoow ʔancem	MoNeHu
25. mnaaj ʔancem	FaNeWi
26. koon ʔancem	SoWi, DaHu

3. มิติแห่งความแตกต่างและอรรถลักษณะของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย

จากการศึกษาความหมายของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยจำนวน 26 คำ ผู้วิจัยพบว่าสามารถจำแนกคำเรียกญาติแต่ละคำออกจากกันได้ด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 6 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด เพศอายุ การแต่งงาน และการแต่งงานใหม่ แต่ละมิติมีอรรถลักษณะดังต่อไปนี้

1. **รุ่นอายุ (Generation)** หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติ ที่ทำให้ทราบว่าญาติผู้นั้น อยู่ในรุ่นไหน ระบุอรรถลักษณะได้ดังนี้

[รุ่น+1] ถึง [รุ่น+4]	หมายถึง	รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 1-4 รุ่น
[รุ่น0]	หมายถึง	รุ่นอายุเดียวกับตนเอง
[รุ่น-1] ถึง [รุ่น-3]	หมายถึง	รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 1-3 รุ่น

2. **สายเลือด (Linearity)** หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่ทำให้ทราบว่า ญาติผู้นั้นสืบสาย เลือดโดยตรงหรือสายข้าง แบ่งเป็น [+สายตรง] หมายถึง ญาติที่สืบสายเลือดโดยตรงหรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ใน แนวตั้งกับตนเอง [-สายตรง] หมายถึง ญาติที่ไม่ได้สืบเชื้อสายโดยตรงหรือญาติที่มีความสัมพันธ์ในแนวระนาบ กับตนเอง

3. **เพศ (Sex)** หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่ทำให้ทราบว่าญาติผู้นั้นเป็นเพศหญิงหรือ ชาย แบ่งเป็น [+ชาย] หมายถึง ญาติผู้นั้นเป็นผู้ชาย และ [-ชาย] หมายถึง ญาติผู้นั้นเป็นผู้หญิง

4. **อายุ (Age)** หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่ทำให้ทราบว่าญาติผู้นั้นอายุมากกว่าหรือ น้อยกว่ากัน แบ่งเป็น [+อายุ] หมายถึง อายุมากกว่า และ [-อายุ] หมายถึง อายุต่ำกว่า

5. **การแต่งงาน (Marriage)** หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่ทำให้ทราบว่าญาติผู้นั้นมี ความสัมพันธ์กับตนเองจากการแต่งงานหรือไม่ แบ่งเป็น [+แต่งงาน] หมายถึง เป็นญาติโดยการแต่งงาน และ [-แต่งงาน] หมายถึง ไม่ได้เป็นญาติโดยการแต่งงาน

6. **การแต่งงานใหม่ (Marriage)** หมายถึง อรรถลักษณะของคำเรียกญาติที่ทำให้ทราบว่าญาติผู้นั้นมี ความสัมพันธ์กับตนเองจากการแต่งงานใหม่ แบ่งเป็น [+แต่งงานใหม่] หมายถึง เป็นญาติจากการแต่งงานใหม่ และ [-แต่งงานใหม่] หมายถึง ไม่ได้เป็นญาติจากการแต่งงานใหม่

หากใช้ความแตกต่างด้านรุ่นอายุ จะสามารถจำแนกคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย รุ่นอายุได้แก่ [รุ่น+4] [รุ่น+3] [รุ่น+2] [รุ่น+1] [รุ่น0] [รุ่น-1] [รุ่น-2] [รุ่น-3] และแต่ละรุ่นอายุมีคำเรียกญาติ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย จำแนกตามรุ่นอายุ

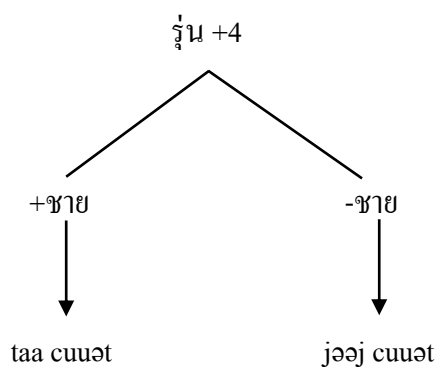
รุ่นอายุ	คำเรียกญาติ	จำนวนคำ
รุ่น +4	taa cuuət, jəəj cuuət	2
รุ่น +3	taa cuuət, jəəj cuuət	2
รุ่น +2	taa, jəəj	2
รุ่น +1	ʔoow puk, mnaaj, tʰom, miinj, ʔoow puk kmeek, mnaaj kmeek, tʰom tʰlaj, miinj tʰlaj, ʔoow ʔancem, mnaaj ʔancem	10

รุ่น 0	bววη, pʔoon, pdəj, prววpən, bววη tʰlaj, pʔoon tʰlaj	6
รุ่น -1	koon, kmuuəj, koon psaa, koon ʔancem	4
รุ่น -2	caw, caw tʰlaj	2
รุ่น -3	caw, caw tʰlaj	2

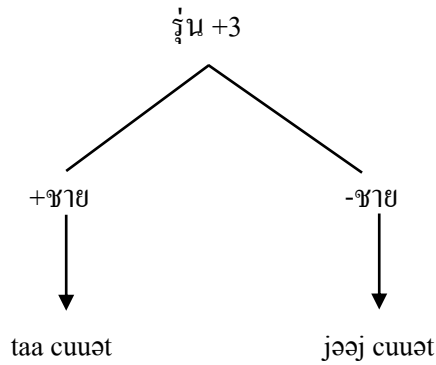
จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า ความแตกต่างด้านรุ่นอายุ สามารถจำแนกคำเรียกญาติในภาษาเขมร
ถิ่นไทยออกเป็น 8 รุ่นอายุ ได้แก่ รุ่น+4 , รุ่น+3 , รุ่น+2 , รุ่น+1 , รุ่น0 , รุ่น-1 , รุ่น-2 , รุ่น-3 คำเรียกญาติ
ที่อยู่ในรุ่นอายุเดียวกัน คือ คำเรียกญาติที่สัมพันธ์กันหรือเหมือนกัน ด้านรุ่นอายุ ส่วนคำเรียกญาติที่อยู่คน
ละรุ่นอายุ คือ คำเรียกญาติที่แตกต่างกันด้านรุ่นอายุ หรือคำที่ถูกจำแนกออกจากกันด้วยความแตกต่าง
ด้านรุ่นอายุ

จากการจำแนกคำเรียกญาติด้วยความแตกต่างด้านรุ่นอายุข้างต้นนี้ พบว่า ไม่มีคำเรียกญาติคำใด
ที่สามารถแยกออกจากคำอื่นได้ทุกคำ ดังนั้นจึงต้องใช้มิติแห่งความแตกต่างด้านอื่นๆ เพื่อให้สามารถ
จำแนกคำเรียกญาติทุกคำออกจากกัน ดังจะแสดงการจำแนกคำเรียกญาติในแต่ละรุ่นอายุด้วยแผนภูมิต้นไม้
(Tree Diagram) ดังต่อไปนี้

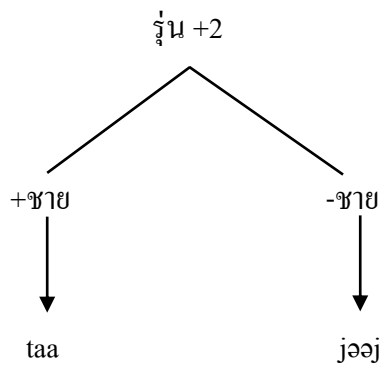
[รุ่น +4] หรือรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 4 รุ่น มีคำเรียกญาติจำนวน 2 คำ ถูกจำแนกออกจากกันด้วย
มิติแห่งความแตกต่าง 2 ประการ ได้แก่ มิติรุ่นอายุและมิติเพศ ดังนี้

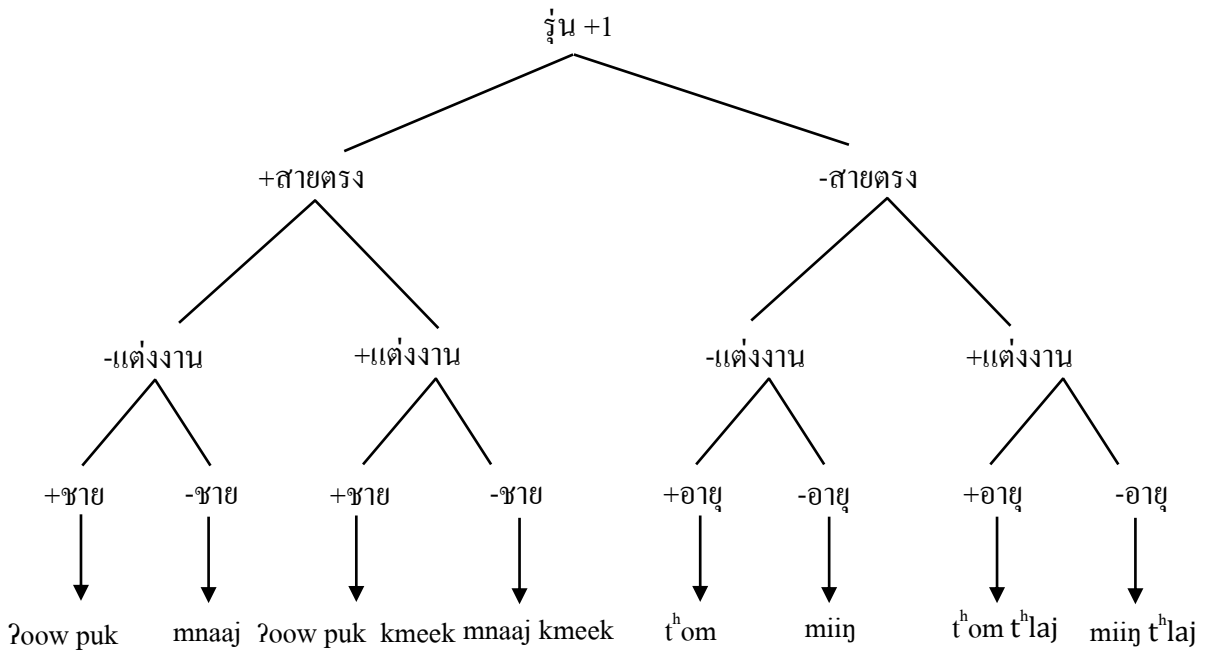
[รุ่น +3] หรือรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 3 รุ่น มีคำเรียกญาติจำนวน 2 คำ และคำเรียกญาติทั้ง 2 คำ
นี้ ถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 2 ประการ ได้แก่ มิติรุ่นอายุและมิติเพศ ดังนี้

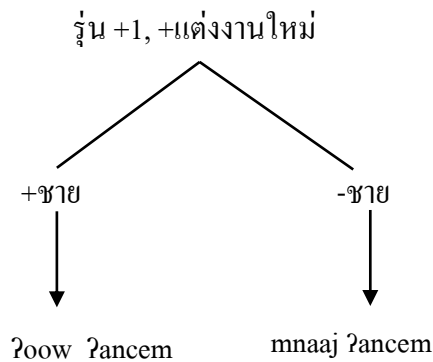
[รุ่น +2] หรือรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 2 รุ่น มีคำเรียกญาติจำนวน 2 คำ ถูกจำแนกออกจากกันด้วย
 มิติแห่งความแตกต่าง 2 ประการ ได้แก่ มิติรุ่นอายุและมิติเพศ ดังนี้

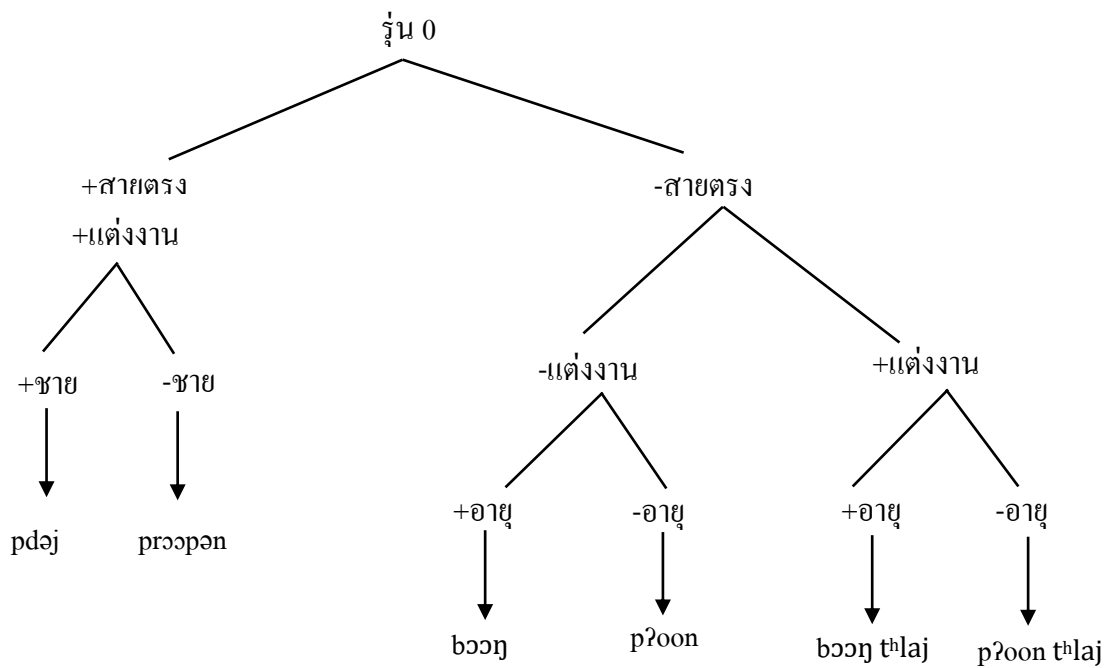
[รุ่น +1] หรือรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง 1 รุ่น มีคำเรียกญาติจำนวน 10 คำ ถูกจำแนกออกจากกัน
 ด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการ ได้แก่ มิติรุ่นอายุ มิติสายเลือด มิติการแต่งงาน มิติเพศ และมิติอายุ
 ดังนี้

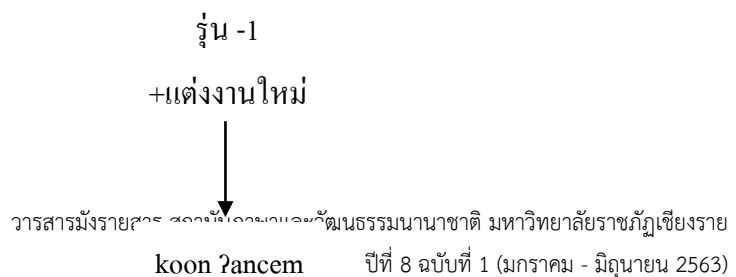
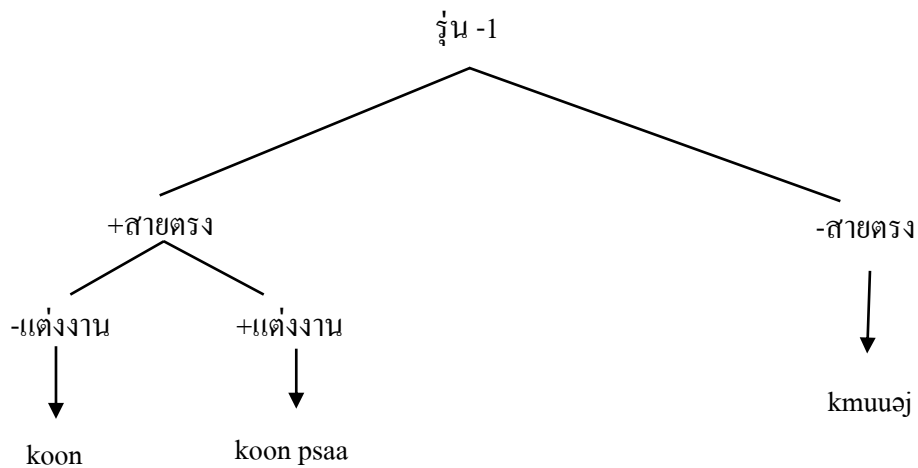
นอกจากคำเรียกญาติข้างต้น ยังพบว่ามีคำเรียกญาติ 2 คำ คือ คำว่า “๖oow ๖ancem” และ “mnaaj ๖ancem” แตกต่างจากคำเรียกญาติอื่นๆ ในรุ่นเดียวกันด้วยมิติการแต่งงานใหม่ ดังนี้

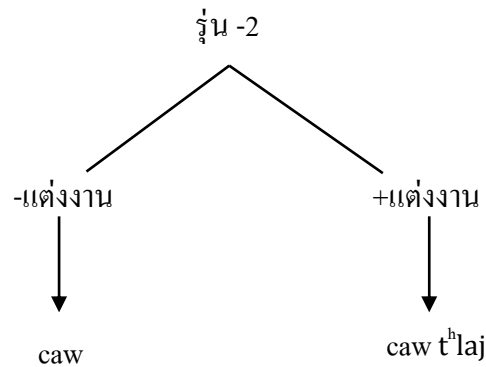
[รุ่น 0] หรือรุ่นอายุเดียวกับตนเองมีคำเรียกญาติ จำนวน 9 คำ ถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการ ได้แก่ มิติรุ่นอายุ มิติสายเลือด มิติการแต่งงาน มิติอายุ และมิติเพศ ดังนี้

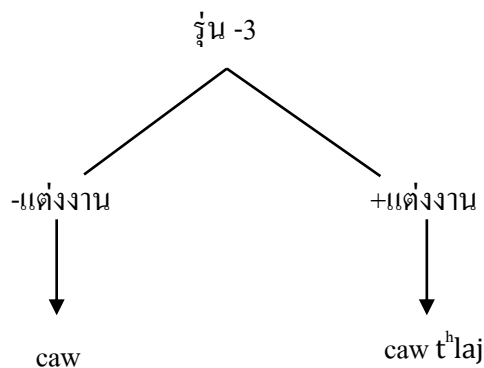
[รุ่น -1] หรือรุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 1 รุ่น มีคำเรียกญาติจำนวน 6 คำ ซึ่งแต่ละคำถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการ ได้แก่ มิติรุ่นอายุ มิติสายเลือด มิติการแต่งงาน มิติอายุ และ มิติ การแต่งงานใหม่ ดังนี้

[รุ่น -2] หรือรุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 1 รุ่น มีคำเรียกญาติจำนวน 6 คำ ซึ่งแต่ละคำถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 5 ประการ ได้แก่ มิตรุ่นอายุ และ มิติการแต่งงาน ดังนี้

[รุ่น -3] หรือรุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเอง 3 รุ่น มีคำเรียกญาติจำนวน 3 คำ ซึ่งแต่ละคำถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 3 ประการ ได้แก่ มิตรุ่นอายุ และ มิติการแต่งงาน ดังนี้

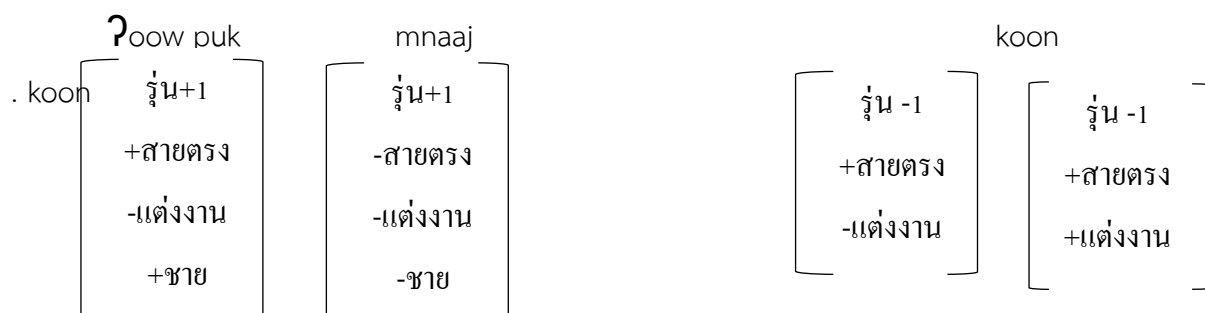

4. ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยแสดงโดยอรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบ

อรรถลักษณะ หมายถึง ความหมายย่อยของคำ ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ การระบุอรรถลักษณะให้กับคำเรียกญาติ จะระบุเฉพาะอรรถลักษณะที่จำเป็นเท่านั้น กล่าวคือ จะระบุความหมายของคำเท่าที่จำเป็นและเพียงพอที่จะแยกความหมายของคำนั้นออกจากคำอื่นๆ เช่น คำว่า / ʔn¹/ มีเพียงอรรถลักษณะเดียวคือ [รุ่น-5] ก็เพียงพอที่จะแยกคำนี้ออกจากคำอื่นๆ แล้ว แต่คำว่า /ʔa:j³/ นอกจากจะต้องระบุรุ่นอายุเพื่อให้แตกต่างจากคำว่า /ʔa:j³ʔu:⁵cwa⁵/, / luʔ⁴/ , / le:n¹/ ฯลฯ แล้ว ยังต้องระบุเพศ

เพื่อให้แตกต่างจากคำว่า /ʔem¹/ และระบุสายเลือดเพื่อให้แตกต่างจากคำว่า /luŋ²/ , /pa:⁶/ , /na:⁶/ เป็นต้น ดังนั้นคำเรียกญาติแต่ละคำจึงมีอรรถลักษณะไม่เท่ากัน การจะทราบได้ว่าคำเรียกญาติแต่ละคำ ประกอบขึ้นจากอรรถลักษณะใดบ้างนั้น ต้องพิจารณาว่าคำเรียกญาติแต่ละคำถูกจำแนกออกจากคำอื่นๆ ด้วยมิติแห่งความแตกต่างหรือแตกต่างจากคำอื่นด้านใดบ้าง

จากการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกญาติด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ สามารถแสดงความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำ โดยใช้อรรถลักษณะในรูปองค์ประกอบทางความหมาย ยกตัวอย่างได้ ดังนี้

5. วัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย

จากการศึกษาวิเคราะห์คำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ สามารถสรุปเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยได้ดังนี้

- 5.1 การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส
- 5.2 การเน้นญาติที่สัมพันธ์กันทางสายเลือด
- 5.3 การให้ความสำคัญกับญาติสายตรง
- 5.4 การให้ความสำคัญกับญาติฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ ฝ่ายสามีและฝ่ายภรรยาเท่าเทียมกัน
- 5.5 การให้ความสำคัญกับเพศชายและหญิงเท่าเทียมกัน

ลักษณะแต่ละประการมีรายละเอียดพอสังเขป ดังต่อไปนี้

5.1 การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส

การให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส เป็นลักษณะทางวัฒนธรรมประการหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นจากระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย หลักฐานที่แสดงถึงลักษณะดังกล่าว ได้แก่ การใช้ความแตกต่างด้านรุ่นอายุ เพื่อจำแนกคำเรียกญาติแต่ละคำออกจากกัน ดังนี้

มิติรุ่นอายุ หรือความแตกต่างด้านรุ่นอายุ สามารถจำแนกคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยออกเป็น 8 รุ่น ได้แก่ รุ่น +4, รุ่น+3 , รุ่น+2 , รุ่น+1 , รุ่น0 , รุ่น-1 , รุ่น-2 และ รุ่น-3 ซึ่งหากพิจารณารุ่นอายุเหล่านี้โดยยึดรุ่นอายุเดียวกับตนเองหรือรุ่น 0 เป็นเกณฑ์ จะสามารถแบ่งรุ่นอายุเหล่านี้

ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเองขึ้นไป หรือรุ่นอายุที่มีเครื่องหมาย + (บวก) ได้แก่ รุ่น +4, รุ่น+3 , รุ่น+2 และ รุ่น+1 และกลุ่ม 2 รุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเองลงไป หรือรุ่นอายุที่มีเครื่องหมาย - (ลบ) ได้แก่ รุ่น-1 , รุ่น-2 และ รุ่น-3 แต่ละกลุ่มมีจำนวนรุ่นอายุและจำนวนคำเรียกญาติแตกต่างกันไป ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย จำแนกตามกลุ่มรุ่นอายุ

กลุ่มรุ่นอายุ	การปรากฏ	
	จำนวน (คำ)	ร้อยละ
กลุ่ม 1 รุ่นอายุสูงกว่าตนเอง (รุ่น +4, รุ่น+3 , รุ่น+2 , รุ่น+1)	16	66.67
กลุ่ม 2 รุ่นอายุต่ำกว่าตนเอง (รุ่น-1 , รุ่น-2, รุ่น-3)	8	33.33
รวม	24	100

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่า คำเรียกญาติในกลุ่มที่ 1 หรือคำเรียกญาติในรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเองขึ้นไป มีจำนวนรุ่นอายุรวมกัน 4 รุ่นอายุ และมีคำเรียกญาติรวมกันจำนวน 16 คำ หรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 ของคำเรียกญาติทั้งหมด ส่วนกลุ่ม 2 หรือรุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเองลงไป มีจำนวนรุ่นอายุ 3 รุ่น และมีจำนวนคำเรียกญาติรวมกัน 8 คำ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.33 เท่านั้น ผลดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ในภาษาเขมรถิ่นไทยมีการกำหนดคำขึ้นเพื่อใช้เรียกญาติในรุ่นอายุที่สูงกว่าโดยเฉพาะ มากกว่าคำที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เรียกญาติในรุ่นอายุที่ต่ำกว่าตนเองซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส

อีกประการหนึ่งที่สนับสนุนว่าสังคมผู้พูดภาษาเขมรในถิ่นไทยให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส คือ เมื่อพิจารณาคำเรียกญาติที่จำแนกด้วยมิติเพศ พบว่า คำเรียกญาติที่แยกเพศชายและเพศหญิงออกจากกันนั้นปรากฏเฉพาะคำเรียกญาติในรุ่น 0 ขึ้นไป หรือรุ่นสูงกว่าตนเองขึ้นไป ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยจำแนกด้วยมิติเพศ

+ชาย	-ชาย
taa cuuət	jəəj cuuət
taa	jəəj
ʔooow puk	mnaaj
ʔooow puk kmeek	mnaaj kmeek
ʔooow ʔancem	mnaaj ʔancem
pdəj	prɔɔpəŋ

จากตารางจะเห็นได้ว่าคำเรียกญาติที่แยกจากคำอื่นด้วยมิติเพศนั้นปรากฏในรุ่นสูงกว่าตนเองขึ้นไป มีเพียง 2 คำเท่านั้นที่เป็น [รุ่น 0] หรือรุ่นเดียวกับตนเอง ได้แก่ คำว่า / pdəj/ และ / prɔɔpən/ ซึ่งหมายถึงสามี และภรรยา ลักษณะนี้สนับสนุนให้เห็นว่าสังคมผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยให้ความสำคัญกับญาติที่อาวุโสกว่าตนเอง

5.2 การให้ความสำคัญกับญาติทางสายเลือด

หากจำแนกคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย โดยใช้ความแตกต่างด้านการแต่งงานจะสามารถแยกคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยออกเป็น 2 กลุ่ม คือ [-แต่งงาน] หมายถึง คำเรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการแต่งงานหรือญาติที่สัมพันธ์ทางสายเลือด และ [+แต่งงาน] หมายถึง คำเรียกญาติที่มาจากการแต่งงาน ดังนี้

ตาราง แสดงคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยจำแนกตามมิติการแต่งงาน

-แต่งงาน	+แต่งงาน
ʔoow puk	ʔoow puk kmeek
mnaaj	mnaaj kmeek
t ^h om	t ^h om t ^h laj
miiŋ	miiŋ t ^h laj
bɔɔŋ	pdəj
pʔoon	prɔɔpən
koon	bɔɔŋ t ^h laj
caw	pʔoon t ^h laj
	koon psaa
	caw t ^h laj

จากตารางจะเห็นว่า ความแตกต่างด้านการแต่งงาน สามารถจำแนกคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย ออกเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเป็นคำเรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการแต่งงาน และกลุ่มที่สองเป็นคำเรียกญาติที่มาจาก การแต่งงาน ซึ่งมีจำนวนมากกว่ากลุ่มแรก

หากพิจารณาถึงลักษณะคำเรียกญาติทั้งสองกลุ่มอย่างละเอียดแล้วพบว่า คำเรียกญาติในกลุ่มแรกเป็นคำเรียกญาติที่เป็นคำเดี่ยวและมีพยางค์เดียวทั้งหมด³ แต่คำเรียกญาติในกลุ่มที่สองหรือคำเรียกญาติที่มาจากการแต่งงานส่วนมากจะเป็นคำประสม ที่มีความหมายว่าเป็นสามีหรือภรรยาของญาติ หรือเป็นพ่อ-แม่ของสามีหรือภรรยา มีเพียง 2 คำเท่านั้นที่เป็นคำเดี่ยว ได้แก่ คำว่า / pdəj/ และ / prɔɔpən/

³ คำว่า /ʔoow puk/ สามารถใช้เป็นพยางค์เดี่ยวว่า /ʔoow/ ได้

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ในสังคมของผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยได้กำหนดคำขึ้นเพื่อใช้เรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการแต่งงานหรือญาติทางสายเลือดโดยเฉพาะมากกว่าคำที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้เรียกญาติที่มาจาก การแต่งงาน ลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่าสังคมผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยให้ความสำคัญกับญาติทางสายเลือดมากกว่าญาติที่มาจาก การแต่งงาน

อีกประการหนึ่งที่สนับสนุนว่าสังคมผู้พูดภาษาเขมรในถิ่นไทยให้ความสำคัญกับญาติทางสายเลือด คือ การใช้คำที่มีความหมายว่า ‘หลาน’ คือ /caw/ และ /kmuuəj/ ดังนี้

caw	หมายถึง	หลานชาย, หลานสาว (ปู่ ตา ย่า ยาย)
kmuuəj	หมายถึง	หลานชาย, หลานสาว (ลุง ป้า น้า อา)

ในขณะที่เมื่อจะเรียก ‘หลานสะใภ้’ และ ‘หลานเขย’ ใช้คำว่า /caw t^hlaj/ เพียงคำเดียวไม่มีการแบ่งว่า หลานเขย และหลานสะใภ้ของปู่, ย่า, ตา, ยาย หรือของ ลุง, ป้า, น้า และอา เหมือนกับคำเรียกญาติทางสายเลือดที่ไม่ได้มาจากการแต่งงาน

5.3 การให้ความสำคัญกับญาติสายตรง

หากพิจารณาคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย ที่มาจากการแต่งงาน [+แต่งงาน] จะสามารถแยกคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยออกเป็น 2 กลุ่มด้วยมิติสายเลือด คือ [-สายตรง] หมายถึง ญาติที่สืบสายเลือดโดยตรงหรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ใน แนวเดียวกับตนเอง และ [+สายตรง] หมายถึง ญาติที่ไม่ได้สืบเชื้อสายโดยตรงหรือญาติที่มีความสัมพันธ์ในแนวระนาบ กับตนเอง ดังนี้

ตารางที่ 14 แสดงคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยที่มาจากการแต่งงาน จำแนกตามมิติสายเลือด

+สายตรง	- สายตรง
ʔoow puk kmeek	t ^h om t ^h laj
mnaaj kmeek	miiŋ t ^h laj
pdəj	bəwŋ t ^h laj
prəwəpən	pʔoon t ^h laj
koon psaa	caw t ^h laj

จากตารางหากพิจารณาถึงลักษณะคำเรียกญาติทั้งสองกลุ่มอย่างละเอียดแล้วพบว่า นอกจากคำ ทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่เป็นคำประสมดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อ 5.2 ยังพบว่าคำเรียกญาติในกลุ่มแรกหรือคำเรียกญาติที่มาจาก การแต่งงานและสืบสายเลือดโดยตรงหรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ใน แนวเดียวกับตนเอง นั้นมีการสร้างคำเรียกญาติสายตรงที่มาจาก การแต่งงานขึ้นใหม่ คือคำว่า /ʔoow puk kmeek/, /mnaaj kmeek/, /kmeek/, /pdəj/, /prəwəpən/ และ /koon psaa/ แต่คำเรียกญาติในกลุ่มหลังหรือคำเรียกญาติที่มาจาก การแต่งงานและเป็นญาติที่ไม่ได้สืบเชื้อสายโดยตรงหรือญาติที่มีความสัมพันธ์ในแนวระนาบกับตนเองนั้นเป็นคำประสมที่เกิดจากคำเรียกญาติที่ไม่ได้มาจากการแต่งงาน ประสมกับคำว่า / t^hlaj /

มีความหมายว่า เขย หรือสะใภ้โดยเฉพาะคำว่า /psaa/ ในคำว่า /koon psaa/ ก็มีความหมายว่า เขย หรือสะใภ้ เช่นกัน แต่ผู้พูดกลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีการคิดคำขึ้นใหม่เมื่อเป็นคำเรียกญาติสายตรงที่มาจาก การแต่งงาน

ลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าสังคมผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยให้ความสำคัญกับญาติจากการแต่งงานที่เป็นสายตรงมากกว่าญาติจากการแต่งงานที่ไม่ใช่สายตรง

5.4 การให้ความสำคัญกับญาติฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ ฝ่ายสามีและฝ่ายภรรยาเท่าเทียมกัน

หากพิจารณาคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยทั้งหมดแล้ว พบว่าไม่มีคำเรียกญาติคำใดเลยที่แบ่งฝ่ายพ่อ และฝ่ายแม่ออกจากกัน คำเรียกญาติในแต่ละมิติ สามารถใช้กับญาติได้ทั้งฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ เช่น คำว่า /pooŋ puk kmeek/ และ /mnaaj kmeek/ ใช้ได้ทั้งพ่อและแม่ของสามีและภรรยา คำว่า /thom/ ใช้ได้ทั้งพี่ของพ่อและพี่ของแม่ และคำว่า /miin/ ใช้ได้ทั้งน้องของพ่อ และน้องของแม่ เป็นต้น กล่าวได้ว่าสังคมผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยให้ความสำคัญกับญาติกับญาติฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ ฝ่ายสามีและฝ่ายภรรยาอย่างเท่าเทียมกัน

5.5 การให้ความสำคัญกับเพศชายและหญิงเท่าเทียมกัน

คำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย ที่จำแนกด้วยมิติความแตกต่างด้านเพศ คือ เพศชาย [- ชาย], เพศหญิง [+ ชาย] และคำเรียกญาติที่ใช้ได้ทั้ง 2 เพศ ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย จำแนกตามมิติเพศ

จำแนกตามมิติเพศ	การปรากฏ	
	จำนวน (คำ)	ร้อยละ
เพศชาย [- ชาย]	6	23.075
เพศหญิง [+ ชาย]	6	23.075
คำเรียกญาติที่ใช้ได้ทั้ง 2 เพศ	14	53.850
รวม	26	100

จากตารางแสดงให้เห็นว่าคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย ส่วนใหญ่เป็นคำที่ใช้ได้ทั้งเพศชาย และเพศหญิงซึ่งคิดเป็นร้อยละ 53.85 ของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยทั้งหมด ส่วนคำเรียกญาติ จำแนกด้วยมิติเพศนั้น มีคำเรียกญาติที่เป็นเพศชายเพียงร้อยละ 23.08 และเพศหญิงเพียงร้อยละ 23.08 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาจำนวนคำเรียกญาติที่ใช้เรียกญาติที่เป็นเพศหญิงโดยเฉพาะและญาติที่เป็นเพศชาย โดยเฉพาะแล้วพบว่าทั้ง 2 กลุ่มมีจำนวนคำเรียกญาติเท่ากัน คือ 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 23.08 ของคำเรียก ญาติทั้งหมดเท่ากัน ลักษณะเช่นนี้ช่วยสนับสนุนการให้ความสำคัญเรื่องความเท่าเทียมกันของเพศหญิง

และชายและเมื่อพิจารณาคำเรียกญาติที่จำแนกด้วยมิติเพศ พบว่าคำเรียกญาติที่แยกเพศชายและเพศหญิงออกจากกันนั้นปรากฏเฉพาะคำเรียกญาติในรุ่น 0 ขึ้นไป หรือรุ่นสูงกว่าตนเองขึ้นไป ดังนี้

ตารางที่ 16 แสดงคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยจำแนกด้วยมิติเพศ สัมพันธ์กับมิติรุ่นอายุ

รุ่นอายุ	+ชาย	-ชาย
+4 และ +3	taa cuuət	jəəj cuuət
+2	taa	jəəj
+1	ʔooʔ puk ʔooʔ puk kmeek ʔooʔ ʔancem	mnaaj mnaaj kmeek mnaaj ʔancem
0	pdəj	prɔɔpən

จากตารางจะเห็นได้ว่าคำเรียกญาติที่แยกจากคำอื่นด้วยมิติเพศนั้นปรากฏในรุ่นสูงกว่าตนเองขึ้นไป มีเพียง 2 คำเท่านั้นที่เป็น [รุ่น 0] หรือรุ่นเดียวกับตนเอง ได้แก่ คำว่า /pdəj/ และ /prɔɔpən/ ซึ่งหมายถึงสามี และภรรยา ลักษณะนี้ทำให้เห็นว่าสังคมผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยมักจะสร้างคำเรียกญาติที่ใช้ได้ทั้ง 2 เพศเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเพศ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า คำว่า /pdəj/ และ /prɔɔpən/ ที่ปรากฏในรุ่นเดียวกับตนเองเพื่อต้องการเรียกผู้หญิงหรือผู้ชายที่แต่งงานกับตนเอง ให้ต่างจากการเรียกแทนตัวเอง หรือต่างจากบทบาทของตนเองนั่นเอง ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่าคำเรียกญาติที่แยกจากคำอื่นด้วยมิติเพศปรากฏเฉพาะคำเรียกญาติในรุ่นอายุมากกว่าตนเอง หรือรุ่นอายุที่มีเครื่องหมาย + (บวก) การจำแนกระบุเพศในรุ่นอายุที่สูงกว่าตนเองถือได้ว่าเป็นการให้ความสำคัญต่อผู้ที่อาวุโสกว่า

ส่วนคำที่อยู่นอกเหนือจากตารางข้างต้นเป็นคำเรียกญาติที่สามารถใช้เรียกได้ทั้ง 2 เพศ เช่นคำว่า /tʰaj/ ใช้เรียกญาติได้ทั้งที่เป็น ชาย และสะใภ้ คำว่า /caw/ ใช้เรียกญาติได้ทั้ง หลานชาย และหลานสาวของปู่ ตา ย่า และยาย คำว่า /miɪŋ/ ใช้ได้ทั้งน้องของพ่อ และน้องของแม่ เป็นต้น ลักษณะนี้ช่วยสนับสนุนความคิดที่ว่า สังคมผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยให้ความสำคัญกับเพศหญิงและเพศชายเท่าเทียมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาระบบคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย ตรงตามสมมุติฐานข้อที่ 2 คือ ระบบคำเรียกญาติสามารถสะท้อนโครงสร้างสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทยได้ แต่ไม่ตรงตามสมมุติฐานข้อที่ 1 คือ ความหมายของคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่างที่เหมือนกัน 7 มิติ ได้แก่ รุ่นอายุ อายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ เพศ การแต่งงาน และการแต่งงานใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย ถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่างที่เหมือนกัน 6 มิติ ได้แก่ รุ่นอายุ อายุ สายเลือด เพศ การแต่งงาน และการแต่งงานใหม่

กล่าวคือไม่มีมิติความแตกต่าง ฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ เนื่องจากที่ผู้วิจัยได้สอบถามข้อมูลเบื้องต้นจาก ผู้บอกภาษาที่เคยอยู่ที่บ้านสามทอง ตำบลตลิ่งชัน อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูล แต่ปัจจุบันได้ย้ายมาอยู่ที่ตำบลไร่รอด อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้บอกภาษาท่านนี้ได้บอกผู้วิจัยว่า เรียกน้องของพ่อ ว่า /miiŋ/ และเรียก น้องของแม่ว่า /naa/ ทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานว่าในสังคมผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทยมีการจำแนกคำเรียกญาติด้วยมิติฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ด้วย แต่เมื่อผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า คำว่า /miiŋ/ ใช้เรียกได้ทั้ง น้องของพ่อและน้องของแม่ ซึ่งกล่าวได้ว่าการเรียกน้องของแม่ว่า /naa/ เกิดจากการปนของภาษาไทยซึ่งเรียกน้องของแม่ว่า “น้ำ”

ผลการศึกษาวัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทย พบว่าสามารถสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม ค่านิยม และการมองโลกของสังคมผู้พูดภาษาเขมรถิ่นไทย ซึ่งตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้วัฒนธรรมที่สะท้อนจากคำเรียกญาติในภาษาเขมรถิ่นไทยมีลักษณะบางประการที่สอดคล้องกับผลการศึกษาระบบคำเรียกญาติในภาษาอื่น ๆ จากงานวิจัยเกี่ยวกับระบบคำเรียกญาติที่ผ่านมา เช่น งานวิจัยเรื่อง ศึกษาเรื่อง “A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai” (Prasithratsint : 2000) นอกจากนี้งานวิจัยของ เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ (2542) วิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเรียกญาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช” วราภรณ์ ตีระ (2545) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเรียกญาติของคนไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร” และ จตุพร โดมไพรวลัย (2555) ได้ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียน (เย้า)” ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาเหล่านี้พบว่าคำเรียกญาติแต่ละภาษาต่างสะท้อนวัฒนธรรมเรื่องการให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส

การออกเสียงคำว่า /tʰlaj/ ซึ่งใช้เรียกญาติที่เป็น เขย และสะใภ้ ผู้บอกภาษาบางคน ออกเสียงเป็น /tʰaj/ คือไม่ออกเสียงควบกล้ำกับเสียง /l/ ซึ่งผู้บอกภาษาส่วนใหญ่จะออกเสียง /tʰlaj/ ที่มีควบกล้ำ เสียง /l/ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สัทอักษรแทนเสียงนี้ว่า /tʰlaj/ นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาเขมรในประเทศกัมพูชา พบว่าผู้ใช้ภาษาเขมรในประเทศกัมพูชาออกเสียงคำนี้โดยมีควบกล้ำเสียง /l/ เช่นกัน ดังคำกล่าวของอรรธรณ ภูอิสระกิจ (ม.ป.ป.) ว่า /tʰlaj/ ใช้เติมหลังคำเครือญาติในระดับเดียวกับตนเอง (พี่น้อง) ข้อสังเกตเรื่องการออกเสียงควบกล้ำที่ต่างกันของผู้บอกภาษาเขมรถิ่นไทย รวมทั้งข้อมูลการใช้คำว่า /tʰlaj/ จากผู้ใช้ภาษาในประเทศกัมพูชา อาจกล่าวได้ว่าการที่เสียงมีการเปลี่ยนแปลงนั้นมีสาเหตุมาจากการที่ผู้บอกภาษาเขมรถิ่นไทย ที่จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่ใช่ผู้ใช้ภาษาที่อพยพมาจากประเทศกัมพูชาโดยตรง หากแต่เป็นรุ่นหลาน รุ่นเหลน ที่สืบทอดการใช้ภาษาเขมรมาจากบรรพบุรุษ อาจมีความคลาดเคลื่อนไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่นสิ่งแวดล้อมของผู้บอกภาษาซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาหลัก แต่จำเป็นต้องใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักเนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนไม่มากนัก จึงมีโอกาสดูดต่อสื่อสารกับผู้ใช้ภาษาไทยในจังหวัดสุพรรณบุรีมากกว่าสนทนากับผู้ใช้ภาษาที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรด้วยกัน

นอกจากนี้ผู้บอกภาษายังกล่าวกับผู้วิจัยว่า “กลุ่มชาติพันธุ์เขมรมีอยู่น้อยจึงไม่ค่อยมีใครกล้าพูดเป็นภาษาเขมรถ้าไม่สนิทกันจริง ๆ บางคนก็คิดว่าการพูดภาษาเขมรทำให้อาย เลยไม่ค่อยมีใครใช้” จากคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไป ภาษาเขมรที่ใช้ในจังหวัดสุพรรณบุรีอาจสูญหายไปเนื่องจากไม่มีผู้ใช้ การศึกษาภาษาเขมรถิ่นไทยในชุมชนที่ไม่ค่อยมีผู้ใช้ภาษาเขมรแล้วจึงเป็นสิ่งที่นักภาษาศาสตร์ รวมทั้งผู้สนใจศึกษาภาษาต้องรีบดำเนินการเพื่อเก็บข้อมูลทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์เขมรในประเทศไทยไว้เป็นหลักฐานทางภาษาศาสตร์ และสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจให้กับกลุ่มผู้ใช้ภาษาเขมรถิ่นไทย ให้กล้าใช้ภาษาแม่ของตนเองมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

จตุพร โคมไฟวัลย์. (2555). *การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียน (เย้า)*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิพากรวรรค์ เจ้าพระยา. (2503). *พงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ 1*. (ม.ป.ท.)

ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ. (2535). *ระบบเครือญาติและการจัดระเบียบสังคม*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เยาวลักษณ์ เฉลิมเกียรติ. (2542). *คำเรียกญาติในจังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วารานันท์ ตีระ. (2545). *คำเรียกญาติของชาวไทยมุสลิมที่มีเชื้อสายต่างกันในกรุงเทพมหานคร*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล. (2548). *ลีในภาษาเขมร : การรับรู้และโครงสร้างทางไวยากรณ์*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเขมร มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุรสิทธิ์ วิหคมาตย์และคณะ. (2533). *อนุสรณ์คุณแม่หน่วย สาธิตพันธุ์. สุพรรณบุรี : สุรศักดิ์การพิมพ์*.

สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2557). *แผนที่ภาษาศาสตร์ จังหวัดสุพรรณบุรี*. นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อมรชัย คหกิจโกศล. (2548). *การเปรียบเทียบคำเรียกเครือญาติในภาษาไทยและภาษาจีนแต้จิ๋ว*.

ดำรงวิชาการ. 4(1) (มกราคม – มิถุนายน, 1-23).

อรรวรรณ ภูอิสระกิจ. (ม.ป.ป.). *ไวยากรณ์และระบบหน่วยคำภาษาเขมร*. กรุงเทพฯ :

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.